

U

UBEL, Stella, povjesničarka umjetnosti (Zagreb, 26. IV. 1892 — 13. X. 1968). U Zagrebu je diplomirala 1930. i doktorirala 1932 (*Vezivo i ornament na paramentima riznice Prvostolnoga kaptola u Zagrebu*). Bila je kustosica u Muzeju za umjetnost i obrt (1924—32), voditeljica Valvasorove zbirke (od 1948. pohranjene u JAZU), Grafičkoga kabineta (od 1951. do umirovljenja 1957) i Strossmayerove galerije (1953—56). Posebno je proučavala Valvasorovu grafičku zbirku i crkv. ruho. Objavljivala je članke u listovima i časopisima (Bulletin JAZU, 1953—65) te predgovore u katalozima izložaba.

BIBL.: *Najljepše iz Riznice zagrebačke prvostolne crkve*, Obitelj, 1928—29, 34; *Crkveno odijelo i paramenti iz Riznice zagrebačke stolne crkve*, Katolički list, 1929, 30; *Zagreb u XVIII. vijeku*, Narodne novine, 1935, 294; *Izložba Jacques Callot* (katalog), Zagreb 1953; *Valvasorova grafička zbirka*, Bulletin JAZU, 1953, 1—2; *A. Dürer. Katalog drvoreza i bakroreza iz Valvasorove zbirke*, Zagreb 1955; *Dvanaest originalnih listova M. Schongauera u Valvasorovoj zbirci*, Bulletin JAZU, 1956, 9—10.

UCHYTIL-KRUŽIĆ, Vera → KRUŽIĆ-UCHYTIL, VERA

UCOVIĆ, obitelj dubrovačkih zlatara (XVIII—XIX. st.). Prvi se kao zlatar u Dubrovniku 1798. spominje *Nikola* (Gruda, oko 1775 — Dubrovnik, 24. I. 1847). Očuvani su njegovi srebrni stalci za jedači pribor (Knežev dvor), relikvijar Sv. Antuna Padovanskoga iz 1832 (samostan Male braće u Dubrovniku) te srebrne plitice (franjevački samostan u Kuni). Od njegova brata *Petra* (Konavli, oko 1771 — Dubrovnik, 1813), koji je 1807. bio gastald bratovštine dubrovačkih zlatara, očuvan je srebrni votiv »klečeće žene« (župna crkva na Lopudu); od Petrova sina *Jurja*

V. UDATNY, *Opatijska rivijera*

(Dubrovnik, oko 1795—5. IV. 1833), samostalna majstora od 1813, srebrni nož jednostavne izrade (Knežev dvor, Dubrovnik). Kao samostalni majstor spominje se 1850. *Miho* (Dubrovnik, 14. I. 1819—30. IV. 1897), sin zlatara Nikole. Izrađivao je nakit (Etnografski muzej u Zagrebu i u Dubrovniku), votive u crkvama Dubrovnika i okolice, a očuvana je i srebrna kutija (župna crkva u Orebićima).

LIT.: *I. Lentić*, Dubrovački zlatari 1600—1900, Zagreb 1984.

V. Fo.

UDATNY, Vladimir, slikar (Voćin, 23. I. 1920 — Rijeka, 6. VIII. 1972). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1949 (Lj. Babić, O. Mujadžić). Usavršavao grafiku kod T. Krizmana i slikarstvo kod M. Tartaglie. Od 1952. živio u Rijeci, gdje je 1961. jedan od osnivača »Riječke grupe«. U ranome razdoblju slika u duhu M. Tartaglie i P. Cézannea (*Djevojka sa smeđim rupcem*, 1952; *Pinije u Puli*, 1953; *Ponte Vecchio u Firenzi*, 1955), nakon čega se približava apstrakciji (*Zeleni greben*, 1959). U portretima varira motiv harlekina, čvrste linearne konstrukcije i naglašene arhitektonike slike (*Clown s cilindrom*, 1959). Približio se nadrealizmu (*Akt s glavom školjke*, 1964), metafizičkom slikarstvu (*Lutke na trgu*, 1965), a naslutio je i hiperrealizam (nedovršeni *Lotrščak*, 1971). — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Rijeci, Opatiji, Osijeku, Beogradu, Vinkovcima, Vukovaru, Crikvenici, Zürichu, Lausanni, Ženevi i Bernu. Objavio mape linoreza *12 Harlekina* (1961) i *Motivi iz Rijeke* (1964). Lik. kritike i putopise objavljivao u novinama i časopisima (»15 dana«, »Riječki list«, »Novi list«, »Riječka revija«, »Glas Slavonije«). Bavio se zidnim slikarstvom, grafičkim oblikovanjem i scenografijom.

LIT.: *V. Ekl*, Izložba Vladimira Udatnyja, Riječka revija, 1958, 1—2. — *V. Bunjac*, Vladimir Udatny, Vidici, 1958, 33—34. — *R. Putar*, Vladimir Udatny, ČIP, 1958, 80—81. — *N. Fabio*, Vladimir Udatny (katalog), Rijeka 1963. — *Z. Tonković*, Vladimir Udatny 1920—1972 (katalog), Zagreb 1978. — *D. Glavočić*, Izložba iz ostavštine riječkih slikara. Braoivić, Smokvina, Udatny (katalog), Rijeka 1994.

Ž. Sa.

UDBINA, gradić u Krbavi. Pod tim se imenom (*Uduina*, *Udvinae*) nasele je spominje od 1493. — U Udbini je otkriven jedan japodski grob (nakit, fibula naočalasta tipa), a pokraj ruševina crkve Sv. Marka (svetište s trostranim završetkom) predmeti iz antike (nagrobni spomenici, novac). U okolici su japodske gradine (Rebić na Ivanovu vrhu, 1093 m visine). U srednjem je vijeku U. središte županije Krbave (*civitas Carbaviae*), a 1185—1457. i sjedište biskupije (preneseno zbog tur. opasnosti u Modruš 1460). U gradu se spominju kaptol i franjevački samostan. Ostaci stolne crkve otkriveni su 1829. na brdu Kalvariji. Biskupski je dvor u XIV. st. dao podignuti biskup Bonifacije. — Srednjovj. utvrđeni grad Udbina, od kojega su očuvani tek ostaci, držali su 1509. krbavski knez I. Karlović, a 1527—1689. Turci, kojima je služio kao baza za bojevanje po Krbavi i Lici. Nepravilne je osnove s valjkastom glavnom kulom opasanom dvostrukim zidom. U Udbini se spominje džamija, a kod Visuća grob Halilbega Memibegovića iz 1601 (porušen 1815). U. je do 1714. imala drvenu crkvu. Barokna župna crkva Sv. Nikole pregrađena je 1838; imala je zvona iz Pule (1754) i Venecije (1765). U okolici, kod Mutilića, stoje ruševine stare crkvice Sv. Augustina (četverokutno svetište, zvonik na preslicu).